

Anders Klarskov Jensen: *Menanders Gnavpotten & Den nye*

Komedie. 150 sider. Systime 2018

Anmeldt af Chr. Gorm Tortzen

I 1958-1959 sendte et sensationelt køb i Schweiz af en indsmuglet papyruscodex et frydefuldt gys gennem den filologiske verden: en hidtil ukendt komedie af Menander, *Δύσκολος*, var pludselig dukket op. Victor Martins udgave (Bibliotheca Bodmeriana 1958) blev studeret flittigt, og i Danmark var i hvert fald professor Carsten Høeg og lektor Otto Foss hver på sin måde stærkt optaget af det nye fund. Carsten Høeg forsynede sit håndeksemplar med diverse konjekture, men gjorde vist ikke mere ved sagen. Otto Foss derimod lavede en hel udgave til skole- og universitetsbrug, der udkom på Gyldendal i 1960. Året efter udkom en dansk versoversættelse, *Den bidske Bonde*, af en af hans elever, den unge Otto Steen Due. I 1977 udgav Johannes Thomsen en belønnet prisopgave, *Menanders Pigen fra Samos*, der indeholder en oversættelse af *Samia* og en god forskningsoversigt. Denne komedie var sammen med *Aspis* overleveret – omend i meget ringere stand – i samme papyrus som *Dyskolos*. Carl Svensson udgav i 1986 en specialeafhandling *Karaktertegn og sætningsstruktur hos Menander*. Derefter blev der stille om Menander i Danmark, mens der i udlandet udkom udgave efter udgave med stadig flere konjekture og kommentarer til den i øvrigt meget veloverleverede tekst, der dateres til midten af 3. årh.e.Kr. Efter 45 år er der nu igen en dansk Menander-oversættelse på markedet.

Den foreliggende nyoversættelse af *Dyskolos*, nu med titlen *Gnavpotten*, er en del af en skolebog, som indeholder meget og ganske forskelligt materiale om Den nye Komedie: et udvalg af Theophrasts *Karakterer* (her kaldet *Typer*, et udmærket valg), uddrag af Plautus' *Mostellaria* og perspektivtekster fra *Commedia dell'arte* over scener af Holbergs *Maskerade* og *Abracadabra* til moderne amerikanske sitcoms.

Bogens layout er i tidens skolebogsstil: mange billeder og godt med farver på faktabokse og oversigter. Det skal dog ikke skjule, at der ligger en væsentlig tekst gemt i farveflimmeret. Anders Klarskov Jensen har nyoversat Menander (og i øvrigt også Plautus) til prosa og argumenterer godt for fravalget af versoversættelse, som vi jo har i forvejen i Otto Steen Dues version. Heldigvis er ortodoksien om den såkaldt videnska-

belige oversættelse, der kan stå urørt af tid og sted, nu afløst af en forståelse for, at oversættelser kan have forskellige mål og målgrupper (de berømte Sappho-oversættelser er vel det bedste eksempel for tiden), og denne oversættelse er beregnet på en gymnasieelevs første møde med den antikke komedie og er fint formidlet af en praktiserende gymnasielærer, der kender sit publikum. Sproget er nutidigt og lige på og hårdt, og Klarskov Jensen har gjort sig umage for, at pointerne kommer klart frem. Et tab ved prosaoversættelsen er den sjove virkning, som stichomyhien har, særligt når skuespillerne i originalen (og hos Otto Steen Due) springer ud og ind af et halvt vers, som de overtager fra hinanden. Men tydeligheden har vundet betragteligt ved prosaen.

Mit gæt er, at der er for meget stof i bogen til ét forløb, men det giver på den anden side mulighed for at variere tilrettelæggelsen af undervisningen. *Gnavpotten* bør blive et hit i oldtidskundskab.

En petitesse: I vers 1 burde der stå: "Forestil jer, vi er i Fyle *i* Attika" (ikke *på*, Attika er jo ikke en ø).